

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >
Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:
MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**
Hlavný spolupracovník:
FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.
sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku
je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Stupavská Kalvária.

V Budapešti 9-ho decembra 1895.

Stupavská voľba trvala deň, noc a zas deň. Výsledok je ten, že práve Imrich Latkóczy je tým nešťastlivým politikom, v záujme ktorého musela sa opakovať prvá nitrianska voľba a ktorejžto voľby mandát nebol prijal. V Stupave liberálni predsedovia v nesvedomitosti nitrianskych prevýšili, a keď na nitriansky mandát povedali, že je špinavý, na stupavský smeľe môžeme povedať, že ho s ukrutnosťou nadobudli. Na Latkóczyho padlo 864 hlasov, na Otočku 651, väčšina je tedy 213 hlasov. Ale z voličov ľudovej strany odmrštili 425 hlasov. Keď sa to nestane, na kandidáta ľudovej strany, bolo by padlo 1171 hlasov, tedy s väčšinou 207 hlasov zvíťazí.

Noviny „Budapešti Hirlap“ do Stupavy k voľbe boly vyslaly jedného uvedomitela, ktorý potom tým novinám zovrubne opisal stupavskú voľbu. On píše takto:

Celkom na krátko prednesiem obraz stupavskej voľby. Voľba započínala s tým, že štyri sto žandárov a vojakov obsadlo Stupavu. Vo flintách boly ostré nábitky, na nich bodáky, vyťahnuté meče, dupkajúce kone: slovom činitelia vojenskej násily v najúplnejšej miere a hroznej velikosti sa ukazovali tam, kde sa maly ústavné práva občianskej slobody vykonávať. Na druhej strane bol, bez pochyby od svojich kňazov vyučený, na ochranu urazených cirkevných pravidiel povzbudený, z väčšej čiastky, slovenský ľud, ktorý kortešom štátneho tajomníka bol neprístupným. Na strane štátneho tajomníka Latkóczyho stojí celé sto-

ličné úradníctvo pod osobným vedením nadžupana a s podporou grófa Jána Pálffyho a viacej tamejších statkárov, ktorí povedali, že tunajší mađari stojá proti cirkevnému fanatismu a pánslávskeму búreniu. Vodcom Otočkovej stránky je Havliček farár z Prešporku, pomocníci jeho sú úradníci z panstiev kniežata Mikuláša Pálffyho a dr. Jozef Kováč dekan z Malaciek. Latkóczovci s velikými zástavami sa dostavili, pri ľudovej strane bolo menej zástav, ale o mnoho väčší zástup.

Podľa ustáleného bojovného úmyslu voľba sa takto diala. Všetkých voličov vládnej strany, zástup asi 800—900 hláv, 5-ho decembra na úsvite umiestnili po všetkých krčmách a dvoroch Stupavy. Na prvý vchod podelili 900 ceduliek na víno a jedlo, a pri každej hromade bola muzika; najviac na Košsuthovu nôtu privolával ľud Latkóczymu „nech žije.“ Voliči v baranovej bunde a s cigarou v ústach čakali, až ich budú volať. Pri prvom vyslanstve, kde Aurel Bartal bol predsedom, započali hlasovať o 9 hodine ráno a najsamprv odhlasoval stupavský ľud, ktorý patril ku táboru Latkóczyho. Pri druhom vyslanstve, kde väčšina Otočkovej stránky hlasovala, a kde boli predsedami *Žigárdy a Siebenlist*, len o 11 hodine pred poludním započali hlasovať, samo sebou sa rozumie, že zas tie obce, v ktorých Latkóczy mal väčšinu.

Oproti Otočkova stránka, jako sa jej vodcovia vyslovili, dostavilo sa s 1300 voličmi; ale už v obcách okolo Stupavy ležiacích prijali ich vojáci a četníci (žandári). Na rozkaz ozbrojenej vojenskej sily museli poschádzať s vozov, tam nechať svoju bagážiu, potravu a pod vede-

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

ním kňazov a panských úradníkov majú za päťami žandárov a vojakov tiahli von zo Stupavy na miesto im vyznačené, pod holým nebom. Títo ľudia z veľkej čiastky už 4-ho v noci pohli sa zo svojho domu, aby volebné svoje právo a svoju povinnosť vykonávali.

Keď sem prišli, obklúčilo ich vojsko, žandári, ktorí ešte i to prekazili, že by si do tohoto tábora pokrm alebo nápoj doniesli. Tam stáli do svitajúceho rána v mrznúcej a sňahom šlahajúcej zime. Na ráno sa trochu vyjasnilo, ale už predpoludním sa pustil ľadový dážď a lial sa im za krky až do tmavého večera a tam stáli o hlade a smáde, moknúc a trasúc sa od zimy nepodvratne — a ešte vždy len na malú čiastku z nich prišiel rad hlasovať. Mladí ľudia, notárski pomocníci, námestníci matrikárov s národnobarvenou stužkou na ramene zaplavili ulice. Títo boli medzítkami výkonnej moci volebného predsedu. Z pomedzi týchto predseda jedného alebo druhého vyslal do Otočkovho tábora, podľa toho, ako na jednu alebo druhú obec prišiel rad hlasovania. Páni usporiadateli, keď sa už pol hodiny nachodili — z Prešporuku, na farchu stoličnej cestovnej dane dovezené príležitosti stáli im na službu. — oznámili, že rychtára dotyčnej obce nenašli a tak povedali človeku z inej obce, aby poslal na pr. Otočkových voličov z Dimburgu. Podpredseda Siebenlist riekol takto :

— Aby neкто nemôhol povedať, že som bol stranný, ačkoľvek by som môhol urobiť, aby som prešiel na druhú obec, vyslovujem, že čakáme.

A čakal ešte pol, keď treba bolo ešte i tri štvrte hodiny. Nebolo možno nezbadať ten zrejmy úmysel, že má dvojnásobný cieľ: skrze vyhľadovanie a skrze to, že ich dlhé časy nechal čakať, prívržencov Otočkovej strany na to mať, aby poutekali domov, a nakoľko to prvý deň navzdor strašného počasia neurobia, každého odvrhnúť, najviacej na nasledovnom základe: rozdiel vo veku, totožnosť mien, jedna chybná písmena v mene, ktorú neučený sedliak pri vypovedaní písmen svojho mena robí, rozdiel medzi uhorským písmom a slovenskou výslovou, a keď už toto zunuje predsedu: príde notár alebo rychtár, ktorý povie, že tento volič je už veľmi starý, sotva sa pohne z domu, tak že on ho nezná. Na tomto základe, ačkoľvek ten patričný volič je už od 64 roku v menoslove, odvrhuje ho.

Z počiatku predseda odvrhoval len každého tretého voliča, neskôr pravdaže ešte i častejšie. Na prijatie alebo na odvrhnutie hlasu jedného voliča vôbec bolo treba 10 minút. Zachádzali takto: s voličmi Latkóczyho dokonali na

krátko. Prívržencov Otočkových — ľud jednej obce v jednej hromade — medzi žandarmi — jako zločincov na dejište voľby pred obecnú alebo katolícku školu viedli a tu ich medzi bodáky postavili. Ani na ulici, ani tam kde stáli, nedovolili im, aby si za pár krajciarov kúpili nečo zesť alebo vypiť, alebo trochu tabaku. Jedon koniec cigarky čo nejaká milosrdná duša ponad bodáky medzi nich hodila, bola im opravdivou lahôdkou. Voličov potom pojednom dva žandári dovedli do siene. Tam pred toho hriešnika stal Siebenlist, podpredseda, zdvorile ho pozdravil, nazval ho svojim priateľom a vypytoval sa ho :

V jakkej reči chce hovoriť: uhorsky, nemcky, alebo slovensky? Ten zlomený, od zimy svetlý volič bojzливо naspák pozre na žandára, pomáča si pery a rekne, že len po slovensky zná. Predseda potom slovensky k nemu hovorí a obidve ruky po priateľský položí mu na plecá :

— Povedzte mi priateľu, kde ste sa narodil?

Po odpovedi toto je nová otázka :

— A odkiaľ ste teraz prišiel?

— Z konca mesta.

— Tedy ste vy stupavčan?

— Nie, ja som z Malaciek.

— Prečo že tedy neodpovedáte zrovna.

— Prosím ponížene, neviem.

— Nuž, vidíte priateľu — a pán predseda ešte ho i pohladká po tvári, — to sa vás pýtam, v ktorej obci ste sa narodil?

— V Dimburgu.

— A jako sa voláte? Dajte pozor! Zretdlne povedzte vaše meno tak, jako by ste ho písal.

— Znáte písať?

— Prosím ponížene trochu.

— Povedzte vaše meno.

Ten hriešnik ku pr. povie toto meno :

— Štefan Kajdan.

— Povedzte od litery do litery vaše meno.

Štefan Kajdan budto vie povedať svoje meno od litery do litery, alebo nevie. Keď miesto litery K. povie G. alebo sa na inej litere pomýli ten chudiak, potom už môže ísť. Človeka s takým menom v menoslove niet, hlas jeho sa neprijímá, vyrekne podpredseda, ktoré zadiktuje do osobitnej zápisnice. Jestli že Štefan Kajdan dobre povie svoje meno, nasledovná otázka mu zavznie :

— Priateľu, vy znáte ešte človeka s takým menom, jaké vy máte.

Keď Štefanovi Kajdanovi príde na um, že k. pr. má príbuzného s takým menom, nekde v cudzej krajine: vtedy Štefan Kajdan nemôže hlasovať „lebo totožnosť jeho osoby sa nemo-

hla dokázať.“ Pán predseda nevezme si to unovanie opýtať sa prítomného rychtára z tej obce: či tento zmrzlý človek je ten, ktorý je vzatý pod 15 číslom do menoslovu. Jestli že ale Štefanovi Kajdanovi nepríde nikto na um a tvrdí, že na celom svete není viacej Kajdanov: vtedy príde táto otázka:

— Mali ste otca?

— Prosím ponížene, mal som.

— Ten bol starý Kajdan. Tedy ty si snáď mladší Kajdan?

Na toto není možno iné odpovedať, ako áno, a potom jeho osúd je už uzavretý. „Voliča s takýmto menom v menoslove niet.“ atď. Ale Štefan Kajdan ešte i na toto dobre odpovie. Nemáš ty nejaké priezvisko doma, ako sa medzi sebou doma voláte, alebo prezývate? Mnohí i takéto posmešné meno majú a Štefan Kajdan haneblive vyzná také meno, zas zaznie ortel: takéhoto človeka v menoslove niet atď. Keď sa ešte ani na tejto otázke volič nepodkne: vtedy sa ho dopytuje na jeho vek. Na jedon-dva roky nehľadí pán predseda, veď v sklade tých formúl, podľa ktorých sa hlasy odmršujú, je i táto formula, podľa mojho zdania tento človek je starší alebo mladší a ponevác takéhoto veku Štefan Kajdan v menoslove neprichádza atď. Pán predseda čo sa veku týka má tri štyri otázky, a keď volič i tieto šťastlivo prebrdol: vtedy sa ho vypytuje, s čím sa zaoberá. Zapisaný je, že má dom ale má i kúsok zeme a po mnohých mukách, čakani, a hladovaní dobré to padne ubohému človeku povedať, že má i trochu zeme. To je práve dostatočno, aby predseda vyriekol: ponevác takéto zamesknania a. t. d. Takýmto spôsobom predseda stupavskej voľby a jeho podpredsedovia odvrhli 425 voličov Otočkovej strany a asi 5 hlasov Latkócovej strany.

Takto umoreného voliča jedon žandár potom von vyviedol, a dva iní žandári ho viedli pred školu, a tam musel čakať v dáždi, pokým všetci voliči z jeho obce neodhlasovali. Nech si spomína, čo to znamená vykonávať ústavné právo. V tom najlepšom páde tri hodiny musel takto čakať pred hlasovaním, alebo medzi ním a po ňom. Ale tu aspoň to mohol vedieť, že je vnútri v dedine. Keď všetci z jednej obce odhlasovali; žandári ich obklúčili a vyprovadili na stupavský chotár. Včul už môžete ísť domov: kto po 15, kto po 20, kto po 25 až do 40 hodinovom čakani v decembri pod holým nebom, keď od vrchov fuká severný vietor, a z mračien sa leje ladový dážď.

Ale ten skutok, že 425 voličov odvrhli, to je ešte tá najmenšia urážka a Tarnóczy primerane ku predsedom stupavskej voľby, má ešte srdco jako holub. Ukrutnosti a nesvedomitosti sa tam počínaly, keď pre voličov oprotivnej strany von zo Stupavy v chotári, na jakom si úhore vyznačili miesto a im prekazili, aby so svojimi vozmi sem mohli prísť. A tak dostavila sa následovná okolnosť. Tí voličia, ktorí už 5-ho decembra na úsvite, alebo 4-ho decembra v noci sa pohli z domu alebo prišli pod Stupavu: tam stáli na sňahovej, od dážda premoknutej zemi 30 — 40 hodin ustavične, bez toho, že by si boli mohli sadnúť, bez toho, že by sa boli mohli opreť, bez toho, že by boli mohli nejako odpočinúť, lebo žandári ich nepustili k vozom jejich a snáď ani ich vodcovia, ktorí nemohli vedieť, kedy príde na nich rad.

Stáť bez odpočinku v mokrom, to ešte nejakto sa môže pretrpeť, keď si človek zaumieni, že budem čakať, či žijem, či umrem, ba snáď tak i spať ešte možno, že jeden druhému chrbát opre; ale keď prší vietor fúka, hodina za hodinou ubýva, z rána poludnie, z poludnia večer, tmavá noc sa stane, že ani na krok nevideť, potom zas ráno, zas poludnia, za tento dlhý čas premoknú šaty, prsty na rukách sa už nezhybnú, ani huňou nemožno sa zakryť, kolená sa trasú a ešte vždy prší a ešte vždy neprichádza oslobodujúci posel volebného predsedu, pán so stužkou, že nuž včul ľudia z Jablonovej teraz i vy môžete prísť, ale pekne počte, nerobte krik, lebo bodák, je nebezpečie dlhý nož: to je už také polozenie, v ktorom sa rodí odhodlanie na smrť, myšlienka konečného rozhorčenia alebo telesná nemoc.

Domyslite si k tomu ešte i to, že títo ľudia nemali ani čo jesť, ani čo piť, boli objatí vojákmi a žandármi. Mohli sa napiť dážďovej vody, čo našli v svojich šlapajoch. 5-ho decembra už medzi 4 a 5 hodinou po celom okolí bolo tma. Ľudia našli niekoľko kúskov dreva: zažali ho: aby aspoň trochu dymu videli. Dr. Jozef Kováč vyhľadal predsedu Aurela Bartala a prosiac prosil ho: aby dovolil, že by si ľudia od rána mrznúci mohli ohňa rozložiť, Ignác Gond, ktorý sa všeliakého pohybu zdržoval a ktorého i Latkóczy navštívil, že by im dal jedon dva vozy dreva. Tam som bol, keď Aurel Bartal vyriekol, že mu je veľmi ľúto, že on v tejto záležitosti nič nemôže urobiť, lež že je tu mestský rychtár Ludvik Nagy, aby prevelebný pán naňho sa so svojou prosbou obrátil. Ludvik Nagy díval sa na predsedu Bartala a vyslovil sa — už ani ľúto

mu nebolo — že on to nemôže dovoliť. Dr. Jozef Kováč prosil, že na jeho zodpovednosť, aby dovolil ohňa si rozložiť; ale Ludvik Nagy nedal sa nahnúť a viac než tisíc ľudí v tmavej noci na premoknutej zemi stálo a bez pochyby nepremýšľali o tom, že Bože môj, jako je to krásna vec pod vladárením Bánffyho a Percela tá ústavná sloboda.

Ráno po 8 hodine ešte zostávali voličia z Lozorna, zo Štvrtku, z Lábu, z Jablonovej, z Jakubovej a Kiripolcu. Husári už na večer predošlého dňa ustali pre dážď a zimu, na ráno prišli iní čerství žandári, lebo ktorí celý deň a noc trávili vo službe, a ktorí sú navyknutí na štrapáciu, už ďalej nevládali s flintou. Ale ubohí voličia von z mesta na chotári ešte stáli, alebo klačali v blate, vo vode — a modlili sa a slubovali, že oni nikdy nič viacej nechcú, že viacej nebudú ablegáta voliť, len aby teraz minul sa nad nimi tento trest boží, tieto veľiké muky. Kňazi, ktorí verne s nimi trpeli, povzbudzovali zúfalých a ponevác im nemohli dať ani jesť, ani piť, ani teplého, ani suchého, nektorý z nich vyňal chlieb a podával ho: božskaj ho a ulavia sa ti muky. Zástavy sňali, vyšmýkali a okrutili si s ňou hrdlo.

Predpoludním okolo 11 hodiny videl som z Jablonovej ľudí pred volebnou miestnosťou, v bielej halene alebo v dlhom bekeši. Jedon o druhého sa opreli. Tvár a ruky od zimy im obelasy, nektorý z nich už ani ústami nemôhol hýbať a tam som ich videl ešte odopoludnia o 1/23 hodine. Okrem toho s vonkajšími stalo sa ešte i to, že ich tri-štyri razy sprovádzali do Stupavy a i von zo Stupavy. Už chceli domou utekať, ale žandári ich nepustili a potom ti úbehlici požadovali, aby ich hneď nechali odhlasovať. Pán predseda Siebenlist sa vyslovil, že jablonovčania len potom môžu hlasovať, keď sa už určí záverečná hodina.

Na druhý deň odopoludnia o 2 hodinách dážď ešte vždy padal a už každý bol ustal, len predseda Siebenlist ešte vždy bez unavenia odvrhoval Otočkových voličov. Od týchto čias voličia utekali, keď mohli spolu i s kňazmi. Konečne, lebo i moc volebného predsedy nemôže na veky trvať, večer pri lampe určili záverečnú hodinu a o tri štvrté na siedmu Aurel Bartal volebný predseda vyhlásil výsledok voľby:

hlasovalo 1940 voličov

z týchto na Latkóczyho 864

na Otočku ale . . . 651.

Odvrhli 425 voličov a tak Latkóczyho vyvolili s väčšinou 213 hlasov za krajinského ablegáta.

* * *

Stupavskú voľbu budapeštianske noviny „Magyarország“ menujú oplanstvom; oplanstvo ale nerastie v prírode, to len ľudia robia, tedy tí, ktorí oplanstvo vyvádzajú, tiež majú svoje meno. Noviny „Nemzeti Ujság“ obracajú sa na kráľa, aby videl kráľ, jako ukrutní liberáli zachádzajú s ľudom. Len židovsko-liberálne takzvané „Bești Hirlap“ z príležitosti stupavskej voľby nazývajú ľudovú stranu nemožnou, nevládnou, pravdaže keď ju postaví medzi bodáky.

V Stupave pretrpela ľudová strana kalvarské muky, tam boli i Piláti, i katovia spolu tiež i lotri. — Dobrý ľudu! neklesaj, bez mučedníctva není víťazstva, len takto prideme k sláve. Z tejto voľby môžeš sa naučiť a poznať, kto ti je opravdivým priateľom, a kto je tvojím katom.

POLITICKÉ CHÝRY.

Tvár Bánffyovcov. Voľný rozhovor bol v zasadaní snemovne 9-ho decembra na rováš Bánffyho a jeho driečnej strany. Ludvik Holló v záležitosti stupavskej voľby, ktorá s výsledkom bola prevedená, interpelloval. Krásne predniesol, jako voličia ľudovej strany hladovali, mrzli pod holým nebom, v dáždi, na mokrom, cez tricať šesť hodín, jako násilensvá robili, jaké ľudské muky sa tam stváraly. V laviciach vlády to tak vzali, že to šikovné malé žiacke šelmovstvo bolo, a na mukách hlúpeho ľudu na pravo a lavo sa rehotali, jako na nejakom dobrom žárte. Opozícia na toto všeobecné rehotanie prišla do hnevu.

Zoltán Ugron zúrivo im zakričal:

— *Ešte nemáte hanby a rehocete sa!*

— „Katovia! S revolvermi prideme sem!“ ktosi iný zakričal. Ivánka ale s týmto sa zavdačil Bánffymu: „Takých oplanov treba postrieľať!“ Bánffy zas sa len usmieval. Na to Ugron zúrivo zakričal: — „Pozri ten oplan sa ešte rehoce!“ Stefan Vajay sa ponáhľal ukončiť Ugrona: „Není divu, má kožu jako krpec na tvári!“

— Toto sú katovia ľudí!

— Zbojníci! Oplanstvo!

— Zradcovia vlasti!

— Vyženieme ich odtialto a nebudú páchať oplanstvá v mene maďarov!

— *Bánffymu je brucho prednejšie nežli vlast!* — zúril Polónyi. A Bánffyovci pekne sa vyškierali. Tieto krásne námietky stenografi rýchlo na skutku tam naznačili, a donesly ich všetky vládne časopisy, ale Bánffyovci tam sedia pevne a nepodvratne. Nuž tedy po takomto voľnom rozhovore, ktorý je plný takýchto útlych náražiek ešte i ďalej sedieť na stolici ministerského predsedy, — uznáme, — opravdu k tomu treba tvár!

Protestantský hlas za ľudovú stranu. Gejza Bárdošši z príležitosti volieb do výboru belohradskej stolice o ľudovej strane medzi iným píše takto: Hlas času napomína každého opravdivého priateľa kresťanstva, katolíka, protestanta rovnako, aby sa na vzá-

jomnú ochranu svojich práv spojili proti spoločnému nepriateľovi, proti bezbožnému liberalizmu. To není kat. kňazstvo, ani ľudová strana, ktorá robí náboženskú politiku, lež oni, ktorí nedokázané žaloby sypú na tú stranu a všemožnou silou chcú od nej odstrašiť inoveriacích občanov len preto, lebo vodcami jej sú katolíci, ktorí so zmužilou údatnosťou, povedomou a primeranou snahou, ale spolu s múdrym taktom a nesebeckou oddanosťou rozvíli oproti víťazstvám liberalizmu, ktoré majú smutnú cenu a proti jeho zkazovnému účinkovaniu, tú zástavu, na ktorej je napísaný Boh a Vlasť!

Krajinský snem.

V Budapešti 4-ho decembra 1895.

V dnešnom zasadnutí *Hódossy* pripomenul i záhrebský škandál, o čom sa zas potom dohadovali: *Koloman Thaly*, *Tibád*, *Szederkényi* a *Josipovich* Đurkovič zastával chorvátov. Gróf *Apponyi* dokázal, že verejnoprávny výber neogradskej stolice urazil zákon a minister *Perczel* predsa jeho uzavretie schválil. Minister trochu potichšie hovoril, než inokedy, ale lavica i takto ho nechcela očúvať.

Boly aj dve interpellácie. *Mikuláš Šerbán* o prenasledovaní národnosti skrze fogarašského nadžupana zavedenom. *Františ Šima* ale o voľbách v čongradskej stolici interpeloval.

V Budapešti 5-ho decembra 1895.

Dnes pojednávali o indennite asice rýchlo. Z ľavej strany rečnili: *Alexander Bujanovič*, *Tomáš Péchy*, *Adalbert Komjáthy*, *Františ Šima* a *Františ Košuth* vyslovili svoje obavy, že ho podárska shoda, ktorá nám s Rakúskom nastáva, túto neschopnú vládu najde na čele národa.

Na konci zasadnutia *Ján Hock* interpeloval o voľbe v girálskom okrese. *Hock* predniesol viacej pádov o násilenvstvách vládnej strany, čím veľmi podpálil ľavičiakov, tak že pravá strana s ľavou sa započala vadíť. Minister *Perczel* len slabo vedel na to odpovedať.

V Budapešti 6-ho decembra 1895.

V snemovni dnes bola veľká rozčúlenosť následkom tej ukrutnosti, s ktorou sa diala voľba krajinského vyslanca v Stupave.

Pri pojednávaní menších torieb *Otto Herman* zas zaplietol záhrebské výstupky do reči. *August Pulsky* zastával bána a vládu. O záhrebských veciach ešte aj iní prehovorili, jedni ich zastávali, druhí ich odsudzovali. *Štefan Tisza* to navrhol, aby sa vyslanci uspokojili s tým, čo *Bánffy* stranivá záhrebského škandálu povedal, lebo že ináč ten záhrebský škandál len viacej roznecujú. *Gabriel Ugron* vyvrátil všetko, čo *Štefan Tisza* tvrdil. Obviňoval vládu a dvornú politiku, že táto dopúšťa, aby sa také pohoršenia stávaly.

V Budapešti 7-ho decembra 1895.

Chorvátsku dohadu dnes v snemovni pokračovali. Prehovorili k veci: *Anton Tibád*, *Gejza Polónyi* a *Ludvik Olay*; *Polónyi* chorvátskeho bána vychvaľoval, to sa ľúbilo liberálnej stránke, keď ale povedal, že

pô odcom chorvátskych úražíek je *Koloman Tisza*, to sa už mení ľúbilo liberálnej stránke. Chorvátsku dohadu odročili. Začali jednotlivé prosby pojednávať.

Štefan Vajay zamýšľal zadať interpelláciu o prechmatoch policie, ale snemovňa sa nechcela povýšiť na jeho stanovisko, a preto *Vajayho* v blate nechala.

V Budapešti 9-ho decembra 1895.

Toto zasadnutie je pamätne preto, že *Latkóczy* hanbil sa oznámiť svoj stupavský mandát. O stupavskej voľbe rečnili päť rečníkov: *Holló*, v mene *Ugronovej* strany, *Makfalvay* z národnej strany, *Tomáš Péchy* a *Olay*; odpovedal im minister *Perczel*, ktorý jako obyčajne, tajil, že by sa boly krivdy staly ľudu v Stupave; ministromi nikto, ani jeho vlastná stránka neuverila; oprotivné stránky ale nadaly i vládne i liberálnej strane nazývajúci ich: zbojníkmi, zradcami vlasí, oplanmi, katami at.ď. Toto všetko nevzťahovalo sa len na vládu a jej stránku, ale i na tých pánov, ktorí voľbu previedli, zvláštne: na *Aurela Bartal*, *Siebenlista* predovšem a *Ludvika Nagy*, stupavského rychtara.

Milodary.

Na útraty, ktoré vznikly preto, že hlavný redaktor našich novin: Mikuláš Lepsényi bohužiaľ bol odsúdený, milodary ráčili nám zaslať:

Vavrecska: *Ignác Horely* 50 kr. — Nyitra: *Ignác Knittel* 50 kr. — Nadlány: *Vel. p. farár Gyó ő Ehrengruber* 2 zl. — Budapešť: *Anna Hradil* na veniec 1 zl. — Vízoká: *Josef Fraštacký*, *Ján Dilk*, *Štefan Konvák*, *Anton Dihopolský*, *Anton Dilik* po 1 zl. — Illava: *N. Svitel* 1 zl. — Lauterach: *Ondrej Szliffka* a spolu verní čitatelia 6 zl. 50 kr. — Baňská-Bystrica: *Ján Dubován* 1 zl. — Új-Beszterce: *Ján Jantula* a *Pavlna Podivinský* 3 zl. — Lomná: *Ján N.* 1 zl., *Ján Ondriga* 50 kr., *Františ Kandar* 30 kr., menšia sbierka 1 zl. 80 kr. — Dolno-Dubovský verní čitatelia >Kresfana< zložili dohromady 2 zl. 80 kr.

Za poslané milodary, jako tiež za poslané útrpné riadky v mene milého mučedelníka našej svätej veci najvrúcnejšie vďaky vzdávame. Požehnaj Bože štedrých darcov s nebeským i zemským požehnaním.

Skvelé víťazstvo ľudovej strany aj vo Spiši.

Spišským liberálcom dostalo sa strašného „memento mori“ (rozpamätaj sa na smrť), dostalo sa im takého výprasku, o akom by sa im nebolo ani v najstrašnejšom sne nesnívalo; dňa 11. novembra volili troch výborníkov stoličných obce: *Markušovce*, *Teplička*, *Leskovjany*, *Odorin*, *Jamník*, *Hrušov*, *Vitkovce*, *Chrašť*, *Matejovce*, *Malý Hnilec* a rusinský *Poráč* i *Závadka*. — Hneď za rána panovalo po obciach čulé oduševnenie, ľud sviatočne

oblečený shromažďoval sa okolo svojích duchovných, všikovitým údolým Hernáda ozývalo sa hlučné: „nech žije ľudová strana!“ Kto len môhol spiechal svojím hlasom pripraviť víťazstvo kresťanstvu nad židovsko-neznabožskými, cirkevnými zákonmi. Ľud išiel pod zástavami, na ktorých zlatými literami vytlačené bolo: „nech žije ľudová strana!“ Pochvaly zaslužia všetci duchovní, všetci učitelia a rychtári vzpomenutých obcí (krom hrušovského Judáša Janečka, s ktorým oboznámim vás nižej) a najväčšiu záslunu má sám ľud, ktorý ako múr stál pri vodcoch svojích od svitu do západu slnka. No i bez obetí nebolo naše víťazstvo: v Hrušove suspendovali (z úradu vyzdvihli) Štefana Petreka prisázného a J. Kočiša vice-rychtára, že príkladne pracovali za víťazstvo našej ľudovej strany, že sa nebáli ani prosby, ani hrozby notárskej. Medzi vynikajúcich bojovníkov našej ľudovej strany patria i G. Garčár z Chrasti a Smotrilla z Matejoviec, Koperdak a Bendžák a mnohí horliví našinci, ktorým nech Boh pomáha a ktorých mená zapísané budú v knihe života! Smutno bolo pozreť na opustený ľud rusínsky, ktorý miesto svojích Bohom poslaných vodcov — kňazov, nachádzal sa v pazúroch krivonosých židov-krčmárov a iba horlivosťou našich ľudí poučení, nemnohí odovzdali s radosťou hlasy svoje na víťazstvo kresťanstva! Zapamätať si musíme na večné veky i všetkých tých, ktorí sa nehanbili zapriať do jarma židovskej taligy, ktorým sa pysky penily v hneve proti nám, ktorí užívali násilia, hrozby a za judášsky groš zapredali poznové učenia svojho Boha Spasiteľa a pomáhali znovu na kríž pribíjať večnú pravdu a lásku Božiu! Dajme týmto brato-vrahom Kainom a mizerným Judášom defilovať pred zrakom celého kresťanstva: na prvom mieste maširuje medzi touto čeliadkou rychtár hrušovský arcifarizej Janečko, ten „zomdlený duch“ (ako ho ľud nazval), ktorého chýr až do ďalekej Ameriky zašiel pre jeho veľkú lásku k peniazom, ktorý za potlakanie pánov predal spasenie svojej duše a ktorému by ani cigán nepodal priateľskej ruky, nieto jeho poriadni spoluobčania. Málo čo odchodnejší je odorínsky kostolník. Druhý taký rytier smutnej podoby je i notár Mordarský (veru i meno jeho ukazuje, že je mordár kresťanstva); tento človečik, ktorý pred nedávnou jeho voľbou dal svoje čestné (!) slovo, že bude napomáhať ľud a nebude pracovať proti ľudovej strane, behal, lietel ako rozumu pozbavený (kto vie, či aj má nejaký!), svolával shromaždenia, nuž ale ani svojou veľkou kotrbou súcou na otruby a fúziskami neimponoval nikomu. Zapamä-

tajme si aj tretieho „priateľa“ ľudu, p. notára Okoličányho, ktorý úradné listiny posielal, hrozil a strašil, nuž ale jeho hrozby neboli by sa naľakali ani len vrabce matejovské! I tento sa zaviazal kňazom, že bude s ľudom držať, ale kto nemá haňby, akože taký slovo zadrží? Na štvrtom mieste nesmieme zabudnúť civilného rabína, notára a žida Hegyi-ho (Berger), ktorý rabinskými kunštami usiloval sa voľbu prekaziť a zúril až mu sliny tiekly. Et nunc venio ad fortissimum virum, prichodíme k mužovi najúdatnejšiemu k pánu Keresztfalvimu (kedysi Gloser), toho času veľkostatkárovi hrušovskému. Sláva jeho záleží v tom, že slávne vygazdovoval pod Tatrami, pri Debrecíne a teraz aj svoju hrušovskú „škvaru“ v zúfalstve často zalieva. Viem o ňom, že je nepriateľ kresťanstva, vieme, že sa so židmi a neznabohmi bratričkuje, ale toto jedno nijak nemôžeme rozoznať na ňom: kedy hovorí totiž z neho rozum a kedy pálenica? Týchto panákov dobre zapíšeme si do kalendára, aby sme nikdy nezabudli, kto je medzi nami Satanáš a kto z Boha.

Voľba previedla sa v najväčšom poriadku, ľud bránil sa kortešov liberálnych a ako stúpalo naše víťazstvo tak sa naľahovali dlhé nosiská židovské naším nepriateľom i vytrácali sa z bojiska volebného, ako voda z husi. Hlasovalo 266 voličov. O piatej bol vyhlásený výsledok voľby, ktorý je tento: vel. p. Julius Kern, farár markušovský dostal 230 hlasov, vel. p. Adalbert Oravetz, farár hrušovský 229 hl., bl. p. Štefan Ferko, učiteľ odorínsky 234 hlasov. Títo boli kandidáti našej strany. Liberáli dostali: Folgens. podslúžny 34 hl., Hegyi (alias Berger, žid) 31 hl. a Chudovský okresný podsudca 27 hlasov. Nuž potrela vám, páni liberáli, ľudová strana ostrého chrenu pod nos tam, kde ste si na víťazstvo toľme zakládali! Daj Boh, aby sa náš ľud všade tak držal!

Nech žije ľudová strana!

Strážnik na Hernáde.

Prišiel som, videl som, zvíťazil som.

Takto volakedy rimanský chýrny vodca Caesar povedal. Toto môže ľudová stránka vo zvolenskej stolici, ktorá sa chcela 28. novembra v Brezne utvoriť, správne o sebe povedať. Mešťanosta dr. Šramko 23-ho novembra pod číslom 6862. poradu v hostinci „Jeleň“ v Brezne vydržiať povolil. A čo sa stalo? Slobodomyselná to jest liberálna stránka povolením zo 24. novembra, od toho istého mešťanostu dr. Šramko, v tom istom hostinci, v tej istej sieni, v tom istom čase a ten istý deň na 28. novembra mala sa radíť a utvoriť. Pochvala ľudu patrí, vodcom, povedomiu v úctivosti mať zakony, že zločincami prichystané krvepre-

lievanie sa nedialo. L'ud, ktorý sa asi 3000—4000 ta dostavil, pokojne jako stádo dobré poslúchol svojích vodcov, a jako prišiel, a jako videl tak aj odišiel, a tým samým skutkom aj zvíťazil! Zločinci, ktorí chceli ľudovú stránku jako myši do pasce chytať, poputne zahaňbení zostali.

Reč, ktorú zvolenskej stolici priatelia a prívrženci ľudovej stránky mali v Brezne počuť, teraz nech číta každý priateľ ľudovej stránky, tu je celá vytačená:

Ctení občania! Na budúci rok 1896 máme sláviť tisíc ročnú pamiatku zachovania našej drahej vlasti. Svätý Štefan I. kráľ uhorský vedel veľmi dobre, že on vlasť našu, národy svoje len tak v rodine europejských štátov zachová, jestliže tie z pohanstva ku kresťanstvu privedie. To sa mu aj podarilo. Koruna tá svätá, ktorá 895 rokov uhorskú vlasť od všetkého zlého zachránila, tá nám je zárukou budúceho nášho jestvovania. Však ale sa vás tu ct. občanov zpytať musím: či pri neznabožstve a pri odkresťanení môžeme obstávať i na budúce?!

Vlajšieho roku 3 zákonné články byly vynešené: 1894. XXXI.: o manželskom práve; XXXII. o náboženstve dietok; XXXIII. o štátnych matrikách; pýtam sa vás. či tieto spočívajú na kresťanskom základe?

Ešte len 2 mesiace uplynuly, čo tieto články sú v život uvedené, a čo pomekujeme? To, že manželstvá sa s tými najväčšími ťažkosťami utvárajú! Mladoženici musia od Annáša ku Kajfášovi chodiť. A či len ráz? Kolko ráz musia sem a tam chodiť?! Manželstvá kresťanské sa zatvárajú pred oltárom božím a nie v kanceláriách, lebo: „čo Boh spojil, človek nech nerozlučuje.“ Boh čo prostredníkom medzi sebou a ľuďmi si ustanovil kňazov; k týmto povedal: „kto vás počúva, mňa počúva, kto vami pohŕda, mňou pohŕda; kto ale vami pohŕda, nech je jako pohan a publikán.“ Z tohoto vidno, že Boh chce manželstvá, aby pred kňazmi byly utvárané a pred nikým iným.

Z tohoto vyplýva tá faleš, ktorú moderní pohania tvrdia: však sa mladoženikom nakladá, aby po civilnom sobáše išli ku cirkevnému sobášu. Prečo ale títo dobrí kresťani to naopak neurobili, to jest takto: idte do kostola a tam sa cirkevne sosobášte, a potom choďte pred civilný sobáš?! Ale títo na rádaš 1000 korún pokuty vyniesli na kňaza, ktorý by sa opovážil sobášit cirkevne prv, jako by boli mladoženici civilne sosobášení. Vidno z tohoto prevrteného poriadku jejich kresťanský úmysel! Nech povedia, že oni nezapadli náboženstvo? Pohanský obyčaj zaviedli; pohanima nás chcú spraviv!

Pýtam sa vás ctení občania! ktorý by si neprajel, aby zákon tento bol preinačený?! Veď každý ľudský zákon jako sa vynesie, tak aj zrušit, vyzdvihnúť môže, tým snadnejšie preinačit. Ktorý z vás by to neuveril, nebol už o tom presvedčený, že vieru, náboženstvo napáda? Keď ale vieru napáda, nuž my zákonitou cestou chceme, aby nám aspoň viera naša bola nedotknutá. Zákonitá cesta je ale tá, keď si my ablegata takého pošleme na snem, ktorý nám sväto prisľubi, že túto škvrnu na viere našej učinenu chce tým zmyť, že bude účinkovať, aby manželstvá byly pred oltárom uožim najprv utvárané jako to bolo doposial.

O matrikách vám len to poviem, čo už sami viete. Pýtam sa vás, či stály doposial obce volačo matriky? Uznať musíte, že vás nič nestály. A teraz? Obce musia platiť matrikárov, musia im dať quartiere, svetlo, kurivo a iné. Jaká to farcha? A čo ešte k tomuto príde, kto by to mohol už teraz povedať? Predtým nás kňazov

pokutovali jak sme len najmenšie neudali pravdive: a keď chcela vláda pomôcť nad nedostatkami, nuž nám tieže rubriky mohli predloživ, aj krajinskou rečou by sme ich boli viedli, však ale na mesto toho 8 millionov, jako to chýrny muž Tomáš Péchy, bývaly prez tolké roky predseda snemovne, terajší ev. inšpektor dokázal, uvalili ešte s druhými farchami na ľud. Zakon tento o matrikách je vnesený, farchy tieto už znášať musíme, však ale na odstránení týchto farch zas len zákonitou cestou si môžeme odpomôcť tým spôsobom, keď si vyšleme takého ablegata na snem, ktorý nám tieto farchy zosníme. Ablegát tento musí patriť k ľudovej stránke, len táto má v programme tieto cirkevno-politické zrušit, preinačit, druhá politická stránka žiadna.

Čo vám mám povedať o tom zákone, ktorý má byť teraz potvrdený: „o slobodnom vykonávaní náboženstva“?! Toto je ten zákon, ktorý k pohanstvu vedie, lebo povoluje jednému byť bez náboženstva.

Plutarch chýrny múdre 50. r. po Kristu — povedal: „nájdeme otce bez múrov, však ale bez viery a Boha, bez vyznávania bohoslužby, takého národa a obce nenájdeme“! Voltaire, chýrny liberál 1776, syn to, ba správne otec revolúcie francúzskej takto povedal: „keďby Boha nebolo, tak by sme si ho museli stvorit, lebo len takto na základe viery v Boha, sa dá poriadok vo svete udržať“.

A dnes sa beznáboženstvo zákonne vyslovuje. Kam to má viesť, posúďte sami?! Chýrni mužovia na našom sneme tvrdia, jako: Ján Asbóth, Aleš Beóthy, Tomáš Péchy, že inde povstania a zburacania všetkého poriadku takéto prevraty stvorily, u nás ale tieto zákony sú v stave také splodit!“

My pokojní zákona milovní občania drahej našej vlasti uhorskej chceme všetko podušať, čo nám zákon povoluje, aby sme nástupcov našich v pokoji, vo svornosti zabezpečili. Pýtam sa vás, či vy myslíte, že to občiahneme pri terajšej forme vládnej? Nie, z ablegátov našich je jedna tretina, ktorá má všelijaké úrady, pre ktoré všetko odhlasuje vláde, čo táto len chce. Veď teraz bolo na sneme povedané: „ani o tomto nerokujme, len hlasujme.“ Títo liberálni páni pre seba chcú tú slobodu, ľudové žiadosti ani si nepovšimnú. Já som 2893. podpisov 1893 roku zaslal nášmu ablegátovi Radvanskému, s ktorými podpisami sme žiadali, žeby cirkevno-politické zákony neodhlasoval. Ani odpovede mi nedal. Neskôr som sa ho opýtal, zdáliš ho volakto aby hlasoval tak prosil? odpovedal: „ja si násilie nedám od nikoho robiť.“ Hľa, keď ľud prosí, nuž vtedy násilie robí! To sú dnešní liberálni ablegáti! Brezniansky ablegát Lehoczky, ma 1893 vo februari v Pešti v „nemzeti szálló“ videl, opýtal sa ma, či volačo mám? načo som mu vyrozprával záležitosť moju, na konci sa obrátil na palici svojej a povedal: ja musím ísť do klubu. Takito sú skoro všetci tí liberálni ablegáti! Títo sa dajú voliv za peniaze, ktoré si odhlasovali na päť rokov dotialto vyšše 4000 zl. ročne. Keď päťročnú hlavy svojej cenu dá prepiv, teda 20,000 zl. To on nazád dostane v Pešti hned z direktorskej ceny. Iní zas úrady hľadajú, veď im tieto vrátia cenu volebnú. Tak na príklad: vo Zvolene už 5 rokov čakajú štajramt. Sľubuje jedon ablegát za druhým, konečne vlni sľúbila vláda že dá, počujte jako? jako dá slobodné bývanie, kurivo. Mesto súc chudobné, už nechce štajramt. Teraz zvolený sekretár Zsilinsky, keď sa dal voliv sľuboval školy a chrámy aj iné veci. Sľúbil on, že tohoto roku vo Zvolene priemyselná škola bude už otvorená. Zvolenci spia, lebo nemôžu vidieť toho na vide, lebo nebude nikdy!

Tieto sľuby sú korteš.čky, a pre o platí porokadlo: sľuby sa sľubujú, a blazni sa radujú.

Ctení občania! Já mám jed. u prosbu na vás, táto je: volte si na budúce takého ablegáta, ktorý ľudovej stránky všetkých 14 punktov svato p íjme. Volte si takého, ktorého vám ústredná kancelária z Pešte odporúčať bude, a vtedy budete vedieť, že takýto nebude socha mramorová na sneme, ktorá ani vráveť, ani konať za ľud nevie, lebo nechcú liberálni. Zvolte si takého nie za pijatiku, nie za peniaze, lebo ľudovej stránky ablegáti takému rem.slu nerozumejú, také ani nesprievádzajú. Zvolte si bez všetkej obavy, nedajte sa ani kliatbami, ani hrozbami zviať, ktoré sa obyčajne pri voľbách ozývajú, jako: „nedáme vám prácu, nedáme vám zeme, nedáme vám horu; dane vám povýšime.“ To sú hrozby pre deti, nie ale pre mužov. Však ale ani sľubami sa nedajte zviať, lebo tie sú mydlové bublinky, ktoré sa po voľbách hned rozpadnú.

Spojme sa všetci, ktorí ešte veríme na kre.fanské náboženstvo, katolíci tak jako aj evanjelíci: braňme si slobodu nášho náboženstva, pýtajme si našu vieru nazad, v ktorej sme pokojne neživali; teraz to pri voľbách môžeme urobiť keď všetci spojene za ablegáta ľudovej stránky hlasovať budeme, lebo ináč si upletieme byť, ktorým nás šlahaf budú vtedy, keď si vieru našu budeme reklamovať.

Martin Matuškovich, farár z H.jnik.

Zima.

Príroda sa zahálila
V biely, dávnoveský šat,
Smutná zima sa zjavila,
V poli musí všetko stáť:
Trúchlá zima panuje,
Mráz prírodu stahuje.

Miesto kočov letia sane
Po vítanej sanici,
Ženy, dievky berú sa len
K starodávnej praslici:
Trúchlá zima panuje,
Mráz prírodu stahuje.

Dobre tomu, kto si v lete
Shromažďoval, šanoval,
Drzá psota ho nehnete,
Nenadarmo pracoval:
Trúchlá zima panuje,
Mráz prírodu stahuje.

Zložte kosy, pluchy, rýle
Pracovní sedliaci,

Užite tie zimné chvíle,
Oddychujte sediaci:
Trúchlá zima panuje,
Mráz prírodu stahuje.

Predsa aj v ten čas smútočný
Žiara plesu svieli nám
V radostný sviatok vianočný,
Že sa zrodil sveta Pán:
Trúchlá zima panuje,
Mráz prírodu stahuje.

Novozrodeného vrúcnie
Spasiteľa vitajme,
By nás prijal v nebe túžné,
O to Ho vždy vzývajte:
Trúchlá zima panuje,
Mráz prírodu stahuje.

K.

Výsledok civilného manželstva, (napísal VÖRÖSVÁRY).

(Dokončenie).

Kután sa tak l a zaiste by bol do seba v.t.pil, keby v tej chvíli nebol do sieny vkročil Vak čko i so sestrou, ktorý besno ručal na kňara:

Ty starý klamar; ako sa opovážiš v mojej vzdialenosti do môjho bývaia vkročiť? . ľud sa abyh ti kosti nezlámali.

O Kután — ohlásil sa duchovný — smilujte sa nad vašimi deťmi.

Podliak — vreštala Juľa — id teda, vedela som, že si ty pretvarač! a prečo — že som len si všimalu tvoju reč.

Ještlí sa opovážiš, id — reval naňho Vokrčko:

Ne dem, slovo nezruším; kludte sa mi z očí. Kután teda neráz mal príležitosť sa polepšiť; on ale od naruživosti sa nechal viesť, mysliac si, že ho sväta stolica rozsobaší.

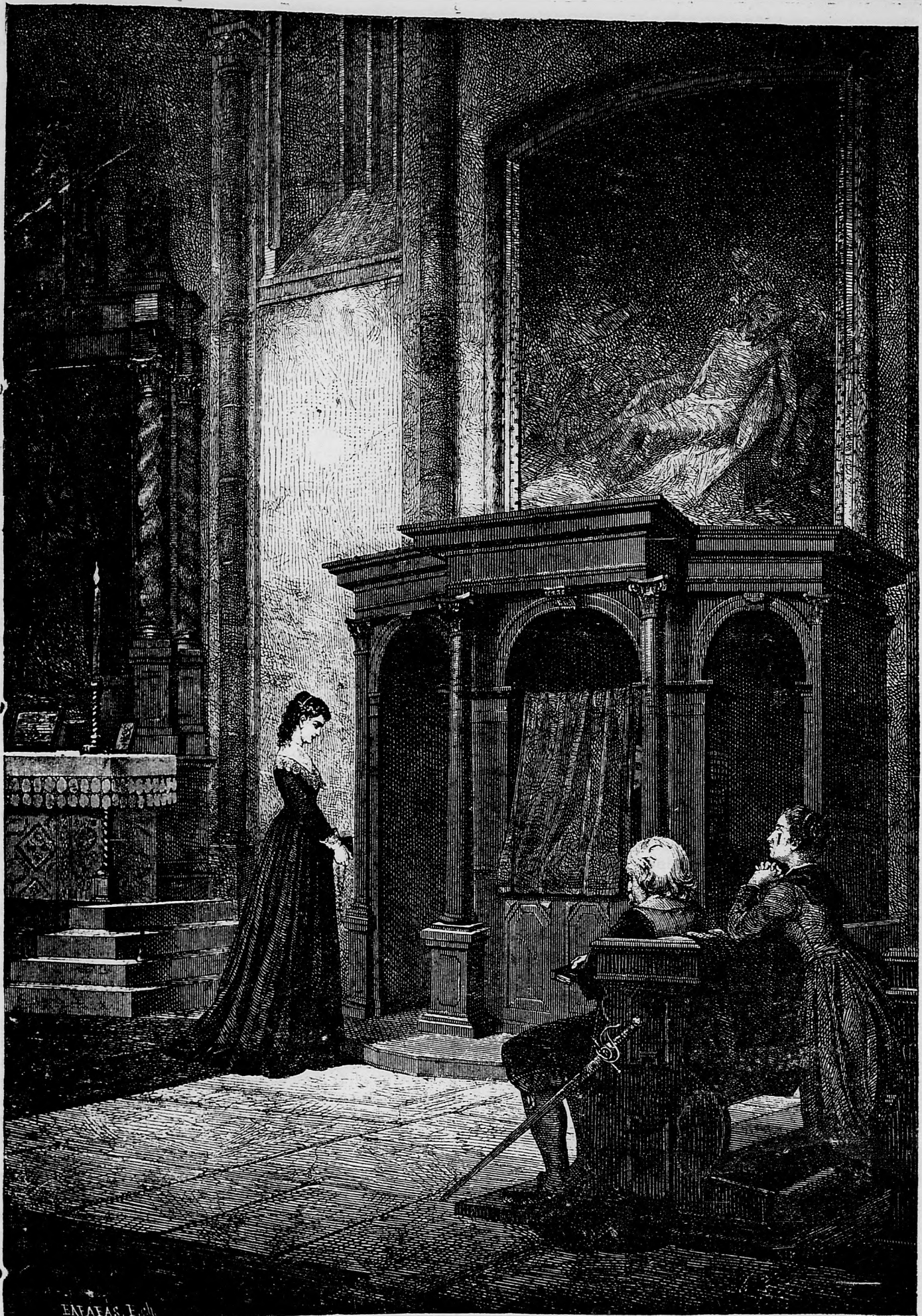
Priblížil sa i ten deň keď sa Kután i s Magdou sv. stolici predstavil. Magda keď vkročila, lākla sa. Notár ju posadil. Veľmi vlúdne zachádzali s ňou. Ona vš.tko porozprávala, muža zastávala, všetko len zlostnému vábeniu privlastňovala.

Proti Kutánovi prísau tvár ukázali sudcovia; nechali ho stáť; vypýtali sa všetko; jeho odpovede ale nemaly základu a smyslu. Povedali mu, že darmo tvrdí, že manželku nemôže vystáť; on vraj je len zvedený a zaslepený, ani nevie, čo robí. Kázali mu pozreť do očí manželky, ktorá plakala. S ňou vraj 5 rokov blaženo žil; a na ráz by ju vedel tak nenávidieť. On počal plakať a smeril sa s ňou.

Neskôr ale zas počal krútiť; že verejno to ešte nesmie ukázať, že sa so ženou smeril, ani teda hned nemôže ísť k nej bývať; bojí sa vraj, že by ho nepriatelí zabilí. Kután chladným zostal.

V tomto čase už napadli lúpežníci krajinu pápeža; hrešenie a kliatby proti pápežu sa až tak valilo.

Buriči povyvracovali staré statočné zákony, a plané voviedli do života.

Pred spovedou.

Kután druhý krát sa neustanovil u sv. stolici, ba i komisný hanopis poslal, že už nepotrebuje kňazov, lebo vraj nastalo občianske manželstvo, že on pred mešťanosom spraví si poriadok so ženou.

Na citáciu manželka i s deťmi sa ustanovila u mešťanosťu. Dlhú čakala vonku, ale darmo. Mysliac si že sa uneskorila; otvorila dvere, ale tak zručali na ňu, že zamrela a ani nezbadala, že pri nej stojí aj Kután i s frajerkou a nádejným švagrom.

Mešťanosta veľmi vlúdne zachádzal s týmito troma; s Julkou i žartoval.

Ju ale ani k slovu nepripustili, a jej povedali, že ona sa nešíkuje ku Kutánovi, aby si našla pre seba súceho muža, Kután vraj sa obstará, že nebude opustená! Prísaha vraj sem tam, tu nie Boh, lež len zákon je v platnosti. Slovom roztrhli ich, rozsobášili, že vraj jedon druhého nemôžu vystáť, to sa udalo za príčinu.

To je tá blažená svoboda. Čo je teda svätého na svete, keď stav manželský nie.

Magda zostala práčkou. Kután ale dobré časy žije s Julkou.

O pol roka ale ona ani len suchého chleba nevedela deťom zarobiť. Milosrdenstvo súseďov ju vydržalo.

* * *

Konečne i Boh sa zamiešal do vecí. V najtuhšej zime prala chuďera na potoku. Okríkne ju ktosi. Pohná sa, lebo muž už umiera. A veď len pol roka uplynulo po rozsobášii.

Chuďera všetkie krivdy zabudla; uprimným žialom sa zvalila na umierajúceho Kutána.

Drahý muž, čo sa ti stalo?

Trocha k sebe prišiel a zvolal: Odpusť mi, i Boh mi už odpustil; pravda mi i ty odpúšťaš?

O jakoby nie, vzdýchla ona, a ho až tak obsypala s boskami.

O Bože môj, bedákal, čo som učinil, že som s tebou tak zachádzal.

Ešte ma páli ten jed, o dajte mi piť; o Bože môj odpusť mi, o ženičko odpusť mi. S Bohom i so ženou smerený súc vypustil dušu. A toto o týždeň i Magdu do hrobu vložilo.

Beh tej smutnej udalosti ale tento bol:

On sa dal s Julkou sosobášii, ktorá ho oplela o statok a čo chvíľa ho i zmárnila s bratom. Potom s jedným stolárom počala obcovať.

Kután sa zaprisahal, že ju zabije; lenže ona ho predbehla, otráвила ho.

Siroty Magdy cirkev prevzala, dostaly sa ony do sirotnice.

Tá cudzoložnica ale v biednom položení dokonala beh svojho života; červici ju zedli za živa; to bol trest jej hnusného života.

Manželský stav je len zatiaľ blažený, zakiaľ je on svätý; vidíš to ct. čitateľu z tejto historie.

Podáva: Čachtličan.

— Čas. V Budapešti čas 9-ho decembra bol hned jasný, hned mračný a pritom veľký víchor, pred po-

ludním o 10 hodine pršal sňah, ale sa hned roztopil. Teplomer ukazoval —02 stupne. — Po Uhorsku čas obrátil sa na chladnejší; severozápadný vietor fúka. Najteplejšie bolo v Cerkvenici: 6·0 stupňov, najchladnejšie v Akna-Slatine: —4·2 stupne. Po Europe počasie podstatnú premenu neukazuje, vetry sú od západu a bystré, po jednotlivých miestach je víchor. Najteplejšie bolo v Breste: 12·0 stupňov, najchladnejšie ale v Hernösande —11·1 stupňov, vo Viedni 0·0 st., v Ríme 2·2 stupne, v Paríži 0·0 stupňov, v Berlíne 2·1 stupňov, v Petrohrade —3·8 stupňov, v Sofii —2·3 stupne, v Carihrade 7·6 stupňov ukazoval teplomer. — Predpovedá sa: Premennive mračný vetrný čas sa môže očakávať; s úmernostou tepla okolo mrazišťa bez značnej úsady.

— **Kráľovské kniežatá v Egypte.** Františ Ferdinand a Eugen kr. knieža šesť dní sa zdržoval v Kaire, potom sa pohol na veľkú cestu po Nile na jednej dahobiji. Eugen kr. knieža v januári vráti sa naspák, oproti Františ Ferdinand až do postred februára ostane na Nile.

— **Vyschýnanie Kašpického mora** ročne asi o 100 štvorcových kilometrov budí obavy zemepiscov. Aby sa moru dostalo nového prítoku, navrhuje geograf Verakov, aby na vodu bohatý Don priplavom bol prevedený do Volgy. Keby toto more malo vyschnúť, bol by všetek teraz kvetúci obchod na ňom ohrozený. Už teraz začínajú vetry sypký piesok z vysušeného mora roznašať na pole okolných brehov a ich premeňovať v púšte. Takéhoto piesku nahromaďuje sa miesty aj na 80 centimetrov v hrúbke.

— **Milosť Ducha Svätého.** V Nitra-Ujlakur Jozef Iriček tamejší obyvateľ zanechajúc blúd Lutherov do lóna samospasiteľnej cirkvi katolíckej sa navrátil. Slávnostné viery vyznanie 8-ho t. m. na sviatok Nepoškvrneného Počatia B. P. M. dorúk vel. p. kaplána Františka Konyakovského složil.

— **Japonské časopisectvo** je dosť nového pôvodu. Počiatok učineny bol pred 25 roky istým lekárnikom menom Kisjida-Ginkan, ktorý prišiel na myšlienku vydávať mesačne 2-3 razy časopis, ktorý vychvaľoval jeho výrobky. Ponevác bolo zakazané písať o politike, predkladal svoj reklam s dennými novinkami a konečne romány, ku ktorým volil látku zo starých ľudových povesti. Časopisectvo v Japonsku vyvíjalo sa len pomaly a len pred 10 rokmi boly tam, zavedené rotačné tlačiarne stroje. Teraz čítajú poddaní Mikadovi vyše 400 časopisov denných a týždenných a 300 časopisov 14 denných a mesačných.

— **Zajatý ženích.** Zajímavá vec stala sa v Smyrne (Malá Asia). Jeden mladík roky dvoril jednému dievčaťu, ktoré však za druhú bohatú nevestu zanechal. Onehdy chcel sa dať sosobášii s tým bohatým dievčaťom, ale keď už pred oltárom stál, vrútila sa do kostola tá prvá snubnica a bez toho, žeby bola nečo rekla, pojala mladoženicha za ruku a vyvedla ho von z kostola. Ten mladý človek od strachu poslúchal, sadol si s dievčaťom na ulici do jedného voza, ktorý na skutku hnal do druhého kostola. Dievča ho vovedlo do kostola, kde kňaz už čakal na nich a ich sosobášii.

— **Samovražda na hostine.** Rozčuľujúci výjav udal sa dňa 4 dec. v dome statkára Martina Palugyayho v Bodicách (lipt. stol.). Palugyay pozval ku sebe niekoľkých svojích dobrých priateľov, s ktorými hrajúc v karty dobre sa zabával. V hre sa pre dačo poškriepili, načo Palugyay vstal, odišiel do susednej chyže a tam sosnimúc revolver s klinca strelil si do prs. Na výstrel

vbehli ta jeho priatelia, ale Palugyay vtedy už ležal v krve na pohovke. Prišlý lekár konštatoval, že sa guľa dostala do pľúc a odtiaľ nemohli ju dosávať vyňať. Z počiatku ku jeho životu bola malá nádej, ale teraz dľa udania lekárov bude pravdepodobne vyliečený. Palugyay toto už po druhý raz sťahol na svoj život v prchkosti.

— **Somár ako svedok.** Sotva sa prihodil kde taký pád, žeby boli povolali somára za svedka k súdu, ako sa to stalo po tieto dni v Liverpoole (Anglicko). Svedectvo, pravdaže, nemohli od neho žiadať, ale prípad bol nasledujúci: Jeden človek kúpil toho somára a udal pred súdom, že ho odpredavateľ somára oklamal, lebo že je somár úplne slepý. Sudca, pred ktorého pravota prišla, celkom spravne tak rozhodol, že o zraku neprítomného štvornožca nemôže súdiť a nariadil aby bol „svedok“ predvedený. Splnenie toho rozkazu bolo trochu ťažké, lebo súdna sieň je na prvom poschodí a somára rozdráždil prípad na tolko, že ustavičným i—a preveral i hlas advokátov. Sudca konečne tak rozhodol, že somár trpí na nevyliciteľnú krátkozrakosť a pokonávaniu bol koniec. Teraz však nastala nová ťažkosť, lebo somár nechcel odísť od lavice svedkov a trvalo dlhý čas pokým ho nejakto vyvliekli na ulicu.

— **Zámety.** V Marmarošskej stolici bola taká chumelica, že vlak zo Sziget-Köröšmezu medzi stanicami Rahovom a Kevelom v snahe ostal trčať. Dva rušne ho vytiahly, keď päťdesiat robotníkov po päťhodinovej práci ho väčšmi vykopalo zo snahu.

— **Zahynutie lodníkov.** Z Londýnu sa píše: na parolodi Principia, ktorá zo Šicedova do New-Yorku išla, od predhoria Wrattu štyriročný mládenc, vypukol oheň. Horiaca parolod usilovala sa do Farru, ale osúd sa ešte neuspokojil s jednou ranou, i s druhou ju zachvátil: uderila sa do jednej skaly a ponorila sa. Z osobstva, ktoré stálo zo 17 ľudí, len jeden človek sa zachránil, jeden matrôz menom Kenrik Andreas z Rostocku.

— **Pápež arménom.** Časopis Vatikán oznamuje, že pápež, jaknáhle sa dozvedel o tých násilnostiach proti arménom spáchaných a o lúpežnostiach, hneď päťdesiat tisíc frankov poslal patriarchovi Azariánovi pre rodiny zavraždených.

— **Búrky po Europe.** Z Mníchova sa oznamuje: Isar a mnohé rieky Bavorska následkom lejákov a padania snahu sa rozvodnily. Na viacej miestach voda podmyla železničné násypy a zapríčinila zmutky. Vo Valderbe pri Mníchove povodeň veľké škody narobila. V mníchovskom cimiteri víchor mnohé hrobové kríže porúcať. V Hochu pre veľkú chujavicu jeden rýchlovlak sa uderil do jedného riadiaceho rušňa. Nikoho neporanilo. Z Kolína sa oznamuje: Vo Westfálii a po rýnskom okolí bola veľká chumelica. Vrchný Rýn, Nekár a pobočné rieky Rýnu silno rastú. Mozely ubýva. Počasie je búrlivé. Víchor v budovách veľké škody narobil. V mühlhausenskom okrese povodeň mnoho škody narobila.

— **Zázrak.** V spišskej stolici v obci menom Al-máš (Jablonov) stál sa jeden podivuhodný prípad mocou a silou civilného sobáša. V obci tej, rodisku to v. p. Zelenáka, na rychtárovom dome parádila sa zvláštna tabula, na ktorej pod drôtom, aby neutekly, skvely sa dve civilné ohlášky. Lež, o zázrak! v jednu krásnu noc, vzala sa milá tabula i s ohláškami na kídla a letí ani besná rovno k Levoči. Nešťastie ju ale potkalo. Bola slabá, krídelka ju neuvládala a ona stáby strela padla s ukrutnej výšavy na jeden vršok

a rozdrúzgala sa na kúsky! — Rozhnevaný slúžny s celým úradom, kopou žandarov ponáhlal sa do obce vyšetrovať, inkvirovať nepriateľov vlasti.

Neunúvajte sa páni, tabula všetečnosť svoju životom zaplatila, ona onemela. Idte pozbierajte tie vzácne jej pozostatky vyložte ich na budúcej výstave, nechže obdivuje svet s blízka a ďaleka slávu, moc a silu liberálnej vlády!

— **Do neuverenia.** Noviny „Vlast a Svet“ v 48. čísle sdelujú správu o požari v Jastrebe v Šáriši. Na konci spravy to stojí: „Pri tomto ohni zhorel aj matrikársky úrad len matriku vládali ochrániť. Druhého dňa mal byť sobáš, ktorý, ponevác úradnia miestnosť bola zhorená s dovolenia tamejšieho staroverského farára Konštanta Ilykovič sa odbýval na staroverskej kat. fare.“

Smutná to vec, jestli je pravda. Ani to veľké nešťastie neospravedlňuje pokračovanie toho katolíckeho farára, dovolíť v katolíckej fare, teda v miestnosti pri-náležiacej cirkve katolíckej, vykonávať úkon, ktorý sa vo svojich základoch a všetkých častiach pravde a učeníu cirkve katolíckej protiví. To je zaznávanie učenia cirkve a uznávanie štátneho boha!

— **Lacnejšia bude apatieka.** Minister vnútorných záležitostí nedávno poslal prípis ku zdravotnej rade, aby apatekársky cenník prepracovala, podľa ktorého na budúcnosť o mnoho lacnejšie budú ceny liekov. Zdravotná rada teraz chystá nový cenník, ktorý už od 1-ho januára 1896 roku vstúpi do života.

— **Upovedomenie.** *Ludová strana* v Budapešti (VIII. József-körút 31/b. II. emelet) *krajinskú sústrednú písárňu* otvorila. Obecenstvo sa vyzýva, aby túto *písárňu* hneď upovedomilo o každom pohybe *ludovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzajomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdelili meno a bydlisko toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by neкто písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať. Do ľudovej kancelárie sa môže i po slovensky písať.

Všetky listy sa majú adresovať na meno veľkého pána *Jána Molnár*; vtedy istotne ich dostane kancelária.

V Budapešti 3-ho novembra 1895.

Kraj. sústred. kancelária „Ludovej strany“

v Budapešti

(József-körút číslo 31/b. II. poschodie).

DOPISY.

Zemianska Kotešová (Trenč. st.) 10. nov.

Vysokostený pán redaktor!

6-ho nov. sa v našej obci vydržiavala voľba dvoch stoličných výborníkov. Ponevác za našich smutných časov každý človek, ktorý kvapôčku statočnosti a svedomia v sebe nosí, usiluje sa použiť volebného práva

svojho, ktoré mu liberálni zbojníci ešte neukradli, teda i my od bohapražnej vlády a lúpežníckych liberálcov utáčaní krešťan, choc i v poslednej chvíli sme sa o tom súkromne dozvedeli, pospíchali sme na tvár volebného miesta, aby sme nezočenené, ohavné liberalstvo, ktoré len ustavičné farchy na nás valí, drahé naboženstvo naše bezočivo tupí, cirkev svätú a jej sviatosti znevažuje, Krista Ježiša bičuje a oplúva, s našimi hlasmi všemožne zbili, podružgali a jako zdochlinu dáku na dno horúceho pekla kopnuli.

Pevná žila v nás dôverá, že oproti odporúčaným dvom kaštaniakom česnakového, cibulového a talmudom napušaného liberalismusu Jánovi Kacinovi a Lúdvikovi Gašpárovi farárom, ľudovej strany kandidátom vydobyjeme víťazstvo. V tom nás posilňovalo dľa hárkú voličov mohútne väčšina kresťanov, rátanie na statočnosť a svedomité držanie daného slova. Avšak bohužiaľ! neočakavane sme sa sklámali. Kopa židov, pod osť niektorých kresťanov, prijímanie neprávnych ceduliek, predaj za 50 kôšerných krajciarov hlasu, úradné násilie, židovskoliberalné vyhrážanie, volebnej komisii nátlak, figle, klam a mam ta dovedly, že smradlavý, prašivý liberalismus so 60 všeliakým spôsobom posbieranými hlasmi čestnú a hoľnú stránku ľudovú o 13 hlasov prevýšil. No ale keď si považíme, akým sa to stalo spôsobom, výsledku tomuto sa nečudujeme.

Už i sama volebná kommissia bola divno sriadená. Na čele jej akási stará baba pod menom predsedu čupeľa, ktorá troh dôvernicky a jedného notára z liberalnej lásky poslúchala a úplnú v manipulácii slobodu im dala. Dôverníci títo a notárnik všetci okružňaní a vysokoučení, vzletení páni. Jeden sa pri pečii, lopate a koryte cvčil v krajských zákonoch, druhý pri pláchach a šindľe skončil právo, tretí v krčme chodil najvyššie školy a notárnik pred malo rokmi v kolárovicekej smradlavj cratrci mračil polehé. I jeden kresťanský dôverník sedel pri stole. Ten ale cudák toľko sa rozumel svojej moci a prácu, ako kura bytčianskemu pivu.

Kompánia táto ochotne a vďačne prijímala hlasy, zakala sa tieto na liberálov sypoty. Nepýtala sa a neváhala, či má Štefan Škubak rychtar, mladý Wittenberg, mladý Flax a iní hlas, alebo nie, len cedulku odobrala a do urny vstrčila. Ani toho si nevšimnuta, čo spomenutý mladý Flaxík s cedulkami stvaral. Všetko bolo dobré, zákonné a právne, čo k liberalnej strane pripelo.

Vyberaná kompánia s najväčšou úctou a poklonou akou len židia pred Áronovým telefom na bruchá padali, prijala pána Bizu, ktorý celú hliničku synagógu k liberalnému hlasovaniu dovliekol. Za ustávanie toto židia vďačnosťou pohnutí sa mu zaviazali, že syna jeho Lajoša, nech sa len dá podľa toho nového zákona oškohlíť, s radosťou za duchovného prijímu, a s najhlbšou pobožnosťou očúvať budú, keď sa za pokolenie Abraháma, Isáka, Jakuba v hliničkom chráme modlíť a za Poppera spasenie mšu slúžiť bude.

I Laca Ballaya Žmurkoviča, kotešovského kat. organistu s ohromným hallelujah prijali a povykriované papuľky k jeho papuľke pritisli preto, že dôveru svojho vlastného farára a druhého ľudového vodcu v sebe složenú zneužil, počet a plán ľudovcov judášovský prezradil a hlas ten, s ktorým v kostole Ježiša chválil, tým dal, ktorých pradedovia Ježiša zavraždili a ktorí sami Ježiša nenávidia, hnusia a preasledujú. Žmurko nič tento nielen že farára, ktorý ho jeduic pred biskupom, kde bol ako korheľ, nemravnik, lenivec, podštuciac a iné obžalovaný, dobroive zasal a obránil, nielen že tohoto farára, ktorého sám vyšľuchal za kan-

didáta a pre i samý n dňom voľby o podpore poistoval, nielen že ho sám v blate nechal, lež i Kotešovcov pod židovskú zástavu zverboval. Katolíckí kňazi! nepoznali ste doteraz Žmurko iča? Poznajte včul Judáša a prichystajte rafiku, s ktorou vyžly vyhánate! Lacovi Žmurkovičovi dľa chýru židia za to, že im k víťazstvu pomohol, 30 strieborníkov dali na pupkovicu (hriaté) a pritom mu slúbili, že keď aj v cudzích chotároch bez dovolenia bude pod menom divých sviň na jelňov, zajacov, alebo v zakázanom čase na srny alebo všetko, čo sa len hýbe, poľovať, ho odsúdiť nedajú a dovčuľajšie pravoty, v ktorých je zamotaný, isto vyhrá. Len že tie 4 kúsky sprostého a buričského Kresťana, od ktorého čítania Kotešovcov dovčuľ len odstrašoval, docela musí vyobcovať, akožto spis, ktorý viacej smrdí jevom, nežli stará kvargľa. On, ponevác „Pesti Hirlap“-u a „Pester Journal“-u zhola nič nerozumie, z „Kresťana“ ale by prašinu a svrab dostal, len s nimi bude konversovať a so svojimi psy, v ktorých kruhu sa najlepšej cíti. Žmurkovič na všetko pristal, i na to, že viacej od biskupa, ktorý tiež k ľudovej patii, podpory žobraf nebude, ako to dosavád s roka na rok robil; lež hliničkí a kotešovskí židáci mu ročitých 30 striebra vyplatia, za čo v jejich synagóge na verklíku má tulkat, keď Lajoš Biza budúci rabín za slávu a povýšenie Popperov bude Adóaja modlíkať.

Podobne i dlhopoľskému rychtárovi, ktorý tiež oproti vlastnému farárovi na neznámých židovských kandidátov hlas liberalismusu odovzdal, všetci kaštaniaci hlučné sláva mu! skriknuli. Inde síce dľa svedoctva novia i sami rychtári sa dali za ľudových stoličných výberníkov zvoliť, no od dlhopoľského rychtára, ktorý na hrozbu jednej židovky žilinskej katolíckej shromaždenie opovrhnul, do listy liberalného kruhu sa podpisal, s talmudským naučením sa krmí a v krčmách občanom havy rozbíja, čo môže človek inšie čakať, len že pri každej príležitosti, kde sa o obrane kresťanského ducha a židovských záujmách jedná, Kristu Pánu zaucho vysolí a židovstvu päty líže. Dlhopoľskí občani! boli by ste človeka tohoto na čelo obce postavili, keď znit: jeho smýšľanie?

Ako vlúdne a úctive sa chovala volebná kommissia oproti privržencom talmudu a prekliateho liberalismu u, tak hnedky so surovou energiou vystúpila, keď pekny počet ľudovcov do siene tiahnuť videla. Židovstvo — voličia i nevoličia — nielen že oči ako plánky od prekvapu vyplaštilo, lež tak hikaf a jéminovať počalo, ako keď Titus cisár Jerusalem bol obsadnul. Nastal šepot, gagot, krik, hluk, rev, ziap a začalo sa obrábanie ľudovcov. Kusí kopovci sa v okamihu porozlážali a po všetkých cestách na prichodiacich ľudovcov poľovali. Dlhopoľský notár od prievanu česnakového a zápachu židovského tak silný závrat dostal, že jedného hlasovať chcejúceho predtým asi 50 rokov mu známeho Dihopolca, ktorého židovskí havkáci za podstrčenca držiaci chceli odstrániť, nijako nepoznal. Až keď mu huf Dlhopolcov slychy a čemer potrel a ztratenú pamäť navrátil, vtedy totožnosť otáznej osoby potvrdil. Ponevác ľudová strana nemala právo zástoj lekára hrať, nuž tlamy otvoril zástup kôšerný a proti tréfnym gojom protestoval. Akási žaba židovská chcela jedného učiteľa dať zatvorit. Druhí krivonosí, medzi nimi i jeden čierny baran, čo na maďarské dopisy ľudu dodáva: „A útratné peniaze dones'e!“ zase bodáky žandárov dnu volali, a všetok volebný „gesindel, csöcselék“ to jest volebnú ľudovcov sberbu a čvargu — židov slová von vyšrotovali. Na čo liberálci jedon za druhým k vyhodnému ľudu pripískali, a buďdaktory okružňanec

sladkými slovy a prázdny mi sľuby ich do krdfu židov vábil, buď úradník s mocou a pomstou vlády ich fanal, buď špehún Popperov ako jedného hájnika s vyhrázaním ztratenia stanice do liberálnej maštale tisnul.

No ľud náš slovenský, ktorý si vieru a náboženstvo ako drahý poklad háji a váži, ľud náš v duchu kresťanskom vychovaný, ktorý vie, že zvlášť v terajších časoch proti hnusnému, podlému, pekelnému liberalismusu, z ktorého všetko zlé pochádza, verejne bojovať je toľko, ako vieru Ježiša Krista verejne vyznať a pravdy cirkve verejne brániť, ľud ten poriadny a statočný nechcel židovskému liberalismusu na lep sadnúť.

Obzvlášťne Dlhopolci za svoju oduševnenosť a vytrvalosť zasľúžia úcty a pochvaly, ktorí všetci, čo len doma boli, na voľbu sa dostavili, vynimajúc pár mizerných duší, ktorým žiadna bár základná príčina v ceste neležala, na peci ostali a tak kresťanstvu k hanbe, židovstvu ale k víťazstvu prispeli. Nuž ale týmto bezcitným stvorom toľko ide o povýšenie kresťanstva, jako Jožkovi Chumajovi o vyplatenie dlhopoľských dlžôb.

Chvála a sláva dvanástim Svederničanom, ktorí sa nedali leťajakým oplanom a podliakom zviest, lež ako dvanásti apoštoli bojovali za velebu kríža, proti židovskému teľafu a pohanským modlám. Hanba, potupa opovrhlivému Chapkesovi, Bacchusovho chrámu kňazovi, ktorý choc i v katolíckej matrike stojí, od katolíctva predsa, jako Dunčo od jeho páleného bočí, a trebárs sa kresťanom nazýva, v talmudských kúskoch sedem židov prevýši, — hanba, potupa a opovrh mu preto, že 8—10 Svederničanov, ktorí pred voľbou dňom boli slovo dali, že na ľudových kandidátov hlasovať budú, ľstou, faľšou, podvodom doma zadržal a ľudovcom k priehre dopomohol. Statoční, ctihodní Svederničania! netrapi vás svedomie, že človeka, ktorý cíty a presvedčenie vaše drsno šliape, napomáhate a jeho bachusovský chrám navštvujete?

Ľudová strana teda pri voľbe Kotešovskej padla. Čo sa učíme z tejto a z iných vôbec Trenčianska voľieb, o tom budúce.

Ján Dolomil.

Prievidza, 20-ho novembra.

Prevelebný pán Redaktor!

„Já som údom stoličného ústredného výboru v Nitre, a jako taký presvedčil sa, že . . . census volebný celkom správne podľa zákona bol ustálený. A jestli z ktorej reklamácie vysvitlo, žeby nekoho protizákonne vynechali z menoslovu voličov, ak len bola možnosť, ústrední výbor chybu tú napravil.“

Kto s pomerami v našom Nitriansku, v tejto ústavných pochopov poloasiatskej stolici panujúcimi lapaliami len koľko-toľko je oboznámený a slyší výš uvedené slová z úst dákeho nachlastaného korteša nekde v smradľavej krčme dedinskej, — sotva sa nad tým pozastaví, najviac ak si pomyslí; jaký človek, taká reč. Ale, keď takto hovorí jeden a to z nitrianskej stolice ablegát v uhorskom parlamente o prísluhovaní spravodlivosti ohľadom voličského práva: tu už prestáva všetok rozum ľudský; človek nevie, či sa má zlostiť alebo hanbiť nad toľkou nestydatosťou ani pred širokou verejnosťou nemajúcej hraníc.

Cteným čitateľom známe sú tie komisnosti, ktoré sa v nitrianskej stolici popáchaly pri popise voličov. Nie dosť, že volebný census, to jest, upravňujúcu daň za voliča ustálili nie jako to zákon zreteľne nakladá; podľa najmenej odanenej štvrti urbarialnej, i ž jedine

podľa svevole, avšak i potom len toho vzli, koho ch ei do menoslovu voličov. A keď občania v ruke so zakonom bránili sa proti tejto bezohľadnej zpúpnosti popisujúceho vyslanstva, toto ich je Inoducho odpravilo s tým: neni-li sú spokojní, aby appellovali na stoličný ústrední výbor vopred vediac, že to bude jich cesta od mučiteľa ku katovi . . . Appellovalo teda na stá a stá práva svojho olúperých občanov a síce v tom domnení, že ústrední výbor jejich zákonnitým požiadovkám musí zadosť učiniť. No, trpké sklamanie. Ponáváč opätovná voľba nitrianská pekelného strachu nahnala stoličným liberalcom, títo v obave o svoje „masné hrnce“ vydali znamé heslo: všemožne pozbaviť ľud o voličské právo. Toto zpiatočnú cestu nastúpené heslo umordovalo zákon i v ústrednom výbore. Tu nič neproselo; nepodvratné dôkazy buďto do oľadu ani nevzali, alebo jednoducho s tým odôvodnením, že „snáď pre iné príčiny!“ neni voličom, reklamácie poodmršťali. Ký div, že následkom takéhoto prísluhovania spravodlivosti dôvera ľudu v ochranu zákona otriasla sa až do samého základu. A desná myšlienka o nemôžnosti protiviť sa mocnejšiemu, čo bys' mal, ty slabší, akúkoľvek pravdu na svete, bár premnohých od ďalšieho kroku znevolnila, znechutila, predsa ešte vyše 400 občanov appellovalo na kr. kúriu!

Včul pýtam sa, jakože tie výš uvedené slová zodpovedajú pravde? Či sú ony nie škaredý attentát na rozum ľudský a svedomie, abych iné ani nezapomenul? A viete-li, kto je to, čo takto zneužíva svoje postavenie a v parlamente hlása tú najneokruhanejšiu lož ako svätú pravdu? Kto iný, ako ok esu prievidského — žialochu — náš ablegát, Ernest Sporzon. Tento pán zabúda, že v krajinskom zákonodarstve je povolaním jeho odpomáhať ľudu čineným krivdam, nie ale aby ešte sám na úkor ľudu dvíhal tam čltár hriechu. Veru, k vôli tomuto škoda bolo „opustiť“ skvelú kancelariu, odtrhnúť sa od rodiny, zanechať svoje panské pohodlie — jako sám vo sneme nad sebou bedáka, — a tam len na hanbu voličov takto neslá ne „nádenn čit.“

Že bol jednohlasne vyvolený, následkom praj dôvery ľudu, s tým sa tiež nemá čo chvastať. Nech sa len rozpomene, keď vystupoval za ablegáta, čo medzi iným sľuboval a jestli sa nemýlim, aj písomne potvrdil? Pravda? Že jako dobrý katolik vždy a všade, kedykoľvek nadhodí sa potreba, bude svedomite hajit a neohroženo brániť záujny Cirkve katolíckej. Že sa mu to uverilo, jedine to dopomohlo mu k tej dôvere, a následovne aj k ablegátstvu. Včul jaká vďaka za to? Hneď na začiatku vyšlo šidlo z vreca. Keď vstúpil do snemu, prišiel na prietras ten nešťastný návrh o civilnom manželstve. Priležitosť teda taká, kde nielen svätosť daného slova, ale i to svoje „dobré“ katolíctvo môhoi najlepšie dokázat. A predsa, čo sa stalo? Pri druhom hlasovaní už nebol ten vierovyznavač, za jakého sa vystatoval pred voľbou: v strachu o „masné koštiale“ o vlastné záujmy, zapomnúc na dané slovo, katolíctvo svoje zaprel, lebo jako neverný bojovník zdesentyroval s bojšťa a skryl sa tuším až na „psích stranách“ kdesi čertovi pod chvost, aby ho ani svet nevidel. Od tých čias jako vonia svojim katolíckym voličom, nech si domyslí sám. Ja aspoň predpokladam o ňom, že s takým parfúmom ošustaný neopováži sa viac pred katolícky ľud predstúpiť jako kandidát na ablegátstvo. Lebo na také katolíctvo, čo poněk rí usilujú sa dokázat len s tým, že bezzákladne obinujú z priestupku katolíckej kruhy, jako to p. Sporzon v svojej snemovej reči učinil, povedl by vtipný mrt: „eštoji ani ľjku močky“. I až, dobre hovo i priš k e,

že muchy keď cítia v jaseň svoj koniec, štípu najviac. . .
— Ale, ani takých ablegátov si nežiadame, ktorí jako p. Sporzon, hovoria: »neradno ľud na koňa posadiť, aby s neho nesletel.« On by teda nedbal, aby ten ľud aj na ďalej plazil sa, krčil chrbát, ruky lízal a ustavične len daň platil, práva ale svojho domáhať sa nesmel. No, pôzde milý drozde! L'ud sa už prebúdzá a siahá mocnou rukou vo svoje osudy; nebude len platiť, ale i žiadať, — nebude mlčať, ale rozhovoriť sa mohutným hlasom o všetkom tom, čo prestáť vytrpeť, znieť musel. Už presvedčil sa, že tí, ktorí žiadajú od neho iba daň a za to mu nič nechcú dať, sú ľudia nespravodliví, zlí. Poznal i svojich, ktorí spolucítia s ním a jeho dobrobyt na srdci nosia. Vie ale i to, že tí sú všetci pri „ľudovej strane“. Preto na budúce iba na toho pri voľbách bude hlasovať, ktorý úprimne a verne uzná zástavu „ľudovej strany“ za svoju.

A skutočne, za nynejších okolností, v jakých sme my katolíci v Uhorsku, môže nám ktokoľvek sľubovať hory doly, jestli je inej a nie „ľudovej strany“ privržencom, čo by sa obliekol v zlatú mentieku alebo dušu na dľaň vyplazil: veriť mu nesmieme; lebo skúzenosť svedčí, že taký čertom dýcha a skôr neskôr nás oklame.

Kto si verný kresťan-katolíci a vlastenec:

staň si teda pod prápor „ľudovej strany“!

Buď jej voždy neohrozený privrženec,

ktorého dar nesvede, hrozba nezamáti. —

*Jak škorvánok z jara, vzdych tvoj tiež sa tak vznáša:
nech žije a víťazí tá strana naša!*

Bedlivý.

VYOBRAZENIE.

Ejha dom Svrchovaného, útočiste nešťastlivých. Tam klačí stárec, pohružený do modlitby; tam sa modlí panna prosiac milosť čistoty pannenskej. Pred oltárom prejde krásna, čiernovlasá panenka; po vrelej modlitbe pospiecha ku spovedníkovi, k duchovnému otcovi, aby sa jeho slovami potešila, svoju dušu spojila s milosťou Božou.

V hriechu sa počne človek, nenie ho bez hriechu. Spoveď uspokojí jeho svedomie, očisti od hriechov. Ktorá duša sa kajúne a uprimne vyspovedá, milá je pred Bohom; tej hriechy sú odpustené, spovedník čaká hriešnikov, aby mocou Božskou vykročil krk hriechom.

Zatiaľ sa otvára brána nebies pred hriešníkmi, zakiaľ oni o spoveď stojá; beda tým, ktorí proti tejto spasonosnej sviatosť bojujú.

ODKAZY REDAKCIE.

Naším čitateľom a vôbec všetkým katolíkom čo najvrúcnejšie odporúčame Spolok „Svätého Adalberta“ (Vojtecha) v Trnave, aby ho napomáhali, lebo to je jediný spolok, ktorý sa stará o duchovný pokrok slovenského katolíckeho ľudu v Uhrách, vydávajúc dobré knihy pre katolícky ľud. Včulajším Jeho predsedom je dôstojný a veľkom. Pán Šimon Klempa kanoník v Trnave.

T. Sv. Martin. Knihtlačiarsky Spolok. Za váš inserát po každom raz sa má platiť 2 zl. 30 kr. Ráďte odkázať, kedy a koľko ráz ho chcete ohlašovať.

Štiavnica. E. F. Na Vianoce váš článok príde.

Brezno. B. A. Tú vec P. Š. do poriadku uvedieme; ináč ale takých žalôb sa nestrachujeme, lebo keď neкто zle svoju vec pošle, nemôže očakávať, že mu to dobre vypadne. Vôbec musíme tu poznamenať, že obecnosť na okolí mnohokrát veci pomátiť, obrátiť sa na nás v takej záležitosti, ktorá k nám nepatrí, lež do kancelárie ľudovej strany alebo do redakcie *Herko Pátra* alebo naopak, nijako sa nemôže naučiť rozdiel medzi Kresťanom, Herkó Pátrom a ľudovou kanceláriou; a všetky tieto tri veci sú samostatné a nepatria dojedna, odtiaľ potom toľko zmatku.

Lom. A. R. Váš dopis sme dostali, ale pre iné práce ešte neprišiel naň rad, len ráčte poshovieť.

Veľký Kolačín. Hybajrobíť. Váš dopis sme dostali, ale z viacej príčin ho nemôžeme uverejniť.

Bañská-Bystrica. M. J. Prosíme, dosávať kam Vám chodily noviny?

Radošovce. M. D. Vyplatené je do prvého februára.

Szepeš-Tótfalu. Z. J. Vyplatené je do 1-ho decembra.

Bystrica v prešporskej stolici. L. P. Váš list sme dostali, ale prv než bol prišiel, už tá celá vec o mnoho obširnejšie bola opísaná a jako z terajšieho čísla Kresťana môžete vidieť aj uverejnená, preto váš list stal sa zbytočným.

Giraltovce. N. N. Váš list sme dostali, ale ponevác sa opozdil, a voľba už 12-ho decembra sa previedla, preto sme ho v terajšom čísle nevydali; dosť je to smutno, že kňazi po šarickej stolici ešte vždy spia a sa nehýbu. Prosíme, aby privrženca ľudovej strany zo Spiša, zo Šarickej, Gemerskej a. t. d. stolice čím viacej nám dopisovali, aby sa i ten kraj čím skôr ku povedomiu seba prebudil.

Dopisovateľov našich prosíme na to, aby dopisy svoje len na krátko, ale jadro skladali, lebo ináč preveliké množstvo ani ich prečítať tým menej uverejniť nemôžeme, naše noviny len raz za týždeň vychádzajú; tedy niet toľko miesta, aby sme ich priniesť mohli.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď nieкто nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osah, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.55—7.00 zl. Raž 6.15—6.30 zl. Jačmeň na krm 5.00—5.20 zl. do pálenic 5.50—6.30 zl. na várku 6.80—8.00. Oves: 6.10—6.40. Kukurica: 0.00—0.00. Proso: 5.40—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 8.75—9.25. Konočné semeno: 9.00—9.25.

3. Strova: Veľká biela flizula 8.25—8.75; tmavá 8.50—9.50 okruhlá: 8.25—8.75, tarkavá 8.00—8.50. Šošovica 8.00—12. Hrach 8.50—9.50. Čistá 13.00—00.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 1.70—1.80. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.40—3.20. Slama. Na postielanie: 1.30—1.50. Žup 1.50—1.70.

6. Siatie: Červená ďatelina 34—42. Lucerna 31—41 zl. Jarí ladník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a: 138 hospodárskych volov; 148 dojných kráv. Následovné boly ceny Vyborná pára volov do jarma do 000—000 zl. Dojné kravy: za jeden kus 60—135 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 5656 kusov oviec Ceny: 12—14.00 zl. za páru, a 13—16 kr. za živý kilo. Sviniský trh: za kilo: amm 54—56 $\frac{1}{2}$. V salašoch 2819 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 32—40. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 55—6.50. udená 60—60.50 zl.

9. Remeň funtový 152—185, tercy 150—170.

10. Kraviny vrázkované 180—210.

11. Pytlinky 255—260.

12. Tefaciny najl. víksovky 430—450, stredné 355—365 fažené a vrázkované 340—355, blysk. remeň najlepší 160—165 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

!! V Y Z V A N I E !!

U mňa je všetko po 97 kroch.

chlapská košela zo šifonu, z kretónu alebo oxfordu po 97 kr.; tucat šatiek, zaobšité štráfkované po 97 kr.; fajka z robenej morskej peny z vrchnákom po 97 kr.; retiazka na vačkové hodinky z dubového zlata s medalionom po 97 kr.; spodnie chlpské nohavice jägerovský systém po 97 kr.; zimný spodný oblek jägerovský systém po 97 kr.; 6 párov zimných pančuchov 97 kr.; pár súkenných topánok 97 kr.; astragánová čiapka teplo futrovaná 97 kr.; ženská fajná šifonová košela s vyšivaním 97 kr. ženská šatka na prehodenie, z fajnej berlinskej bavlny s kvastlami, všetkých farbách 97 kr.; dobrý obrus, biely, damastový alebo barvistý 97 kr.; 6 servietok bielych alebo barvistých, damastová vzorka 97 kr.; prikryvadlo na posteľ z jutovej tkaniny vzorkované 97 kr.; dva svietníky z opravdivého londínskeho britania-striebra 97 kr.; 6 lyžíc, opravdivé Fenix-striebro 97 kr.; 6 francúzskych vidličiek, opravdivé Fenix-striebro 97 kr.; 12 kavových ližičiek, opravdivé Fenix-striebro 97 kr.; 3 stolové nože, opravdivé Fenix-striebro 97 kr. — **Zimné kabáty zo štyrského lódenu**

z výborného hrubého lódenu teplo futrované, s 5 vačkami, zvláštne dobré, fajn a teplo zhotovené.

I. jakosť 5 zl., II. jakosť 6 zl., III. jakosť 8 zl., s plišovým golierom 10 zl.

Uhorské nohavice do čižiem hladké alebo šnorované, z výbornej kordovej alebo cverbovej tkaniny, vo všetkých mierach a farbách, teplo futrované, veľmi trvácne a silné, ako koža, I. jakosť 2 zl. 50 kr., II. j. 3 zl., zo súkna 4 zl.

Objednávky níže 2 zl. vybavujú sa len tak, keď sa peniaze vopred pošlú. Nezodpovedavý tovar ochotne sa zamení. Zákazky pozorne vybavujú sa pri predbežnom zaslaní peňazí, alebo na dobierku.

Veľký sklad na tovar

RABINOVICZ WIEN

Maximilianstrasse Nr. 3/8. N.

Ferdinanda Wajdiča

»Svätá Rodina« nazvané umelecké kníh-kupectvo

Budapešť, IX. k. Üllóiská 21. číslo.

Odporúča nasledujúce dobré kat. kalendáre na rok 1896:

- »Svätá rodina« nazvaný kalendár, XIII. ročník, spracovali ho dvaja päťkostolový knazi; vydala ho tlačiareň rábsko-cirkevná Cena 30 kr.
- »Veľký obrázkový lurdský kalendár,« IV. ročník vlastnosť sirotského ústavu Mariasternského > 30 kr.
- Ten istý v slovenskej reči > 30 kr.
- »Panna Mária« obrázkový kalendár > 30 kr.
- »Karmelský,« uhorsko-nemecký kalendár > 30 kr.
- »Herkó Páter« obrázkový kalendár > 40 kr.
- »Kalendár Gazdu« nový, kvostný s mnohými obrazy s jedlovým predpisom na každý deň roku, a s predpisom ako sa to má pripraviť, čo v sebe je už úplná kucharská kniha > 50 kr.

MATÚS VOGEL;

„Život svätých.“

Jedon zväzok, veľký 4. hárk. 386 strán.

Cena 3 zl. 50 kr., v zväzku plátennom drahšie.

TLAČLAREŇ

„SVÄTEHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstvá na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIEDENSTEINA (BUDAPEŠŤ, BÁLVÁNY-U.
ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkevných náradí, zástav a spolkových
praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, križe, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokoľvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové križiky, križe na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

11—13

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakéhokoľvek narídenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.